

LEIF LEWIN:

Fader Burke tillbaka

Tvenne krafter kämpar om moderaternas själ — social- och kulturkonservatismen och nyliberalismen.

Allsidighetens samhälle formulerar en modern konservatism, som avvisar den stora staten utan att kasta individen i nyliberalismens käftar av hjärtlös egennytta under allas krig mot alla, skriver Leif Lewin.

Vi skall vara tacksamma för Hans L Zetterberg, en av de mest originella och uppslagsrika tänkarna i vår politiska debatt. Moderaterna skall vara särskilt tacksamma. Utan hans tankar om den lilla världens små gemenskaper skulle *Allsidighetens samhälle*, det förslag till nytt handlingsprogram de nu presenterar, vara ett skäligen menlöst borgerligt dokument av det slag, varav det finns många. Zetterberg har visserligen inte medverkat i programkommittén; den har letts av Gunnar Hökmark och bestått av ett dussintal ledamöter inklusive statsråden Per Unckel och Per Westerberg. Men Zetterbergs välkända analys ger skriften dess prägel och gör den ideologiskt tydlig. *Allsidighetens samhälle* formulerar en modern konservatism, som avvisar den stora staten utan att kasta individen i nyliberalismens käftar av hjärtlös egennytta under allas krig mot alla.

Med de små gemenskaperna menar moderaterna familjer, grannskap, föreningar, vänner, företag. Dessa gemenskaper skall vara oberoende och vitala. Den gamla drömmen om ägardemokrati får ny gestalt: ägandet skall ligga i de enskildas händer och inte i statens för att inte bara befrämja tillväxt utan också en självständig livsstil. Etik, konst, religion, vetenskap och företagsamhet får utvecklas på sina egna villkor och enligt sina egna traditioner — som en sorts motståndsnästen till den politiska centralmakten. Staten skall vara begränsad. Dess främsta syfte är just att genom sin rättsvårdande funktion garantera de små gemenskapernas oberoende och fortbestånd.

Inom världssamfundet har Sverige i första hand sin plats i den europeiska

Leif Lewin är skytteansk professor i statskunskap i Uppsala.

gemenskapen. Fredsargumentet för Europaintegrationen framhävs på ett välgörande sätt. "Drömmen om det enade Europa är också drömmen om att historien inte skall upprepa sig; drömmen om att de krig, det förtryck och den fattigdom som människor i vår världsdelen i vår tid har lidit under, eller levt i oro för, inte skall behöva återupplevas av någon." Det är nyttig läsning inte minst för en yngre generation, som bara känner till andra världskriget genom historieböckerna och sålunda känslomässigt finner det ungefär lika avlägset som trettioåriga kriget.

Tvenne krafter kämpar som bekant om moderaternas själ: den här refererade social- eller kulturkonservatismen och nyliberalismen. Ibland får den senare i alla fall övertaget, inte oväntat i de ekonomiska avsnitten. Tag t ex följande mening: "Under 1990-talet skall Sverige bli ett ledande skattesänkarland." Menas därmed att Sverige skall ha lägre skatter än andra länder? I så fall torde välfärdsstaten komma att urholkas till en oacceptabel nivå, vilka dynamiska tillväxtkrafter man än förmår stimulera genom skattesänkningarna, och vi kan bara trösta oss med att moderaterna kommer att förbli ett minoritetsparti, som aldrig fullt ut kan förverkliga sitt program på den här punkten. Eller också menar man att Sverige

måste sänka skatterna mer än andra länder för att komma ned till ett europeiskt genomsnitt, helt enkelt därför att vi i dag har ett ovanligt högt skattetryck. Men vilken inspiration för omvärlden blir vi då som "ledande skattesänkarland"? De stolta trumpetfanfarerna förvandlas snabbt till en självklarhetens triviala hummande.

Men Nozick har gjort sitt avfall. Fattigdomen i de amerikanska storstäderna har fått nyliberalismens guru, som under åttiotalet inspirerade ungmoderaterna, att uppvärdera behovet av en statlig välfärds politik. *Allsidighetens samhälle* upprepar maktindelningstanken efter Locke, men den avhumaniserade Locke i Nozicks tolkning ser vi tack och lov inte spåren efter; Nozicks fundamentala misstag bestod ju i att han bortsåg från den kristna förvaltarskapstanke, som utmärkte den begränsade statsmaktens filosof. Hänsyn och omvårdnad blir därigenom åter konservativa honnørsord, värden som programförfattarna med rätta ser hotade genom vissa avarter i den stora statens välfärdsprogram. Dessa egenskaper utvecklas i de små, oberoende världarna, genom vilka människorna länkas till en större gemenskap. "Friheten och förankringen går hand i hand." Och fader Burke i sin himmel känner åter igen sitt parti.